

Adam Skreczko, *Rola Kościoła katolickiego w kształtowaniu kultury pedagogicznej rodziców w Polsce*

Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana, Białystok 2011, ss. 540

Rozprawa ks. Adama Skreczko *Rola Kościoła katolickiego w kształtowaniu kultury pedagogicznej rodziców w Polsce* jest obszernym opracowaniem problematyki wpływu Kościoła katolickiego na kształtowanie postaw rodzicielskich. Wpisuje się ona w znaczący już dziś dorobek piśmiennictwa teologicznego poświęconego problematyce rodziny. Można uznać ją jednak za dzieło pionierskie, gdyż po raz pierwszy w dotychczasowej literaturze przedmiotu zagadnienie to poddane zostało tak wnikliwej, rzetelnej analizie. Poruszona w pracy tematyka była przedmiotem różnych opracowań, niemających jednakże charakteru monografii. Prezentowana książka zawiera w sobie wyczerpujące wyjaśnienie kwestii sposobów oddziaływania Kościoła katolickiego na rodziców w celu ułatwienia im wypełniania ich zadań wychowawczych. Zgodnie z intencją autora, rozprawę traktować można także jako „przyczynę do dalszej analizy zagadnienia w ramach nauki, jaką jest pedagogika rodziny”¹.

Walorem recenzowanej pracy jest jej charakter interdyscyplinarny, gdyż łączy ona w sobie cechy rozprawy z pogranicza teologii pastoralnej i nauk pedagogicznych (ściślej: pedagogiki pastoralnej). Zasadnicze treści zawarte są w sześciu rozdziałach, których układ i zawartość wskazują na konsekwencję postępowania badawczego.

W rozdziale pierwszym autor, wychodząc od pojęcia kultury i jej roli w procesie wychowawczym, stopniowo precyzuje i zawęża pole swych obserwacji; kompetentnie wyjaśnia kluczowe terminy, jak „rodzina”, „rodzicielstwo”, „kultura pedagogiczna rodziców”, „wychowanie” itp. Z kolei przechodzi do omówienia czynnika religijnego jako elementu kultury pedagogicznej rodziców oraz roli Kościoła w funkcji podmiotu jej kształtowania. W omawianej części pracy czytelnik ma możliwość zapoznania się ze stanem tej kultury postulowanym we wskazaniach Kościoła. Jest to tzw. „forma idealna”, przeciwstawiona – w dalszych partiach rozprawy – „formie faktycznej”, czyli realizacji owych wskazań w konkretnej rzeczywistości.

W części drugiej pracy autor z rozmachem kreśli aktualny obraz stanu kultury pedagogicznej rodziców w społeczeństwie polskim. Biorąc za punkt wyjścia perspektywę historyczną (dzieje kształcenia rodziców w Polsce), przechodzi do analizy obecnej sytuacji, wskazując na znaczenie ośrodków pozakościelnych (szkoła, poradnie, świeckie stowarzyszenia i media) w procesie formowania postaw

¹ A. Skreczko, *Rola Kościoła katolickiego w kształtowaniu kultury pedagogicznej rodziców w Polsce*, Białystok 2011, s. 15.

rodzicielskich. Kolejny rozdział poświęcony jest dziejom asystencji Kościoła katolickiego w kształtowaniu kultury pedagogicznej rodziców. Autor słusznie zauważa, iż duszpasterska działalność wychowawcza Kościoła nie ogranicza się – wbrew powszechnemu przekonaniu – jedynie do sfery religijno-moralnej, lecz ma także charakter pedagogiczny. Znaczącą rolę w analizowanym procesie odgrywa przepowiadanie Słowa Bożego, katechizacja i formacja przez liturgię. W kolejnych partiach rozprawy (rozdział trzeci) ks. Adam Skreczko omawia problem wsparcia udzielanego przez Kościół rodzicom w rozwoju historycznym, począwszy od czasów biblijnych do współczesności. Rozdział czwarty jest obszernym opracowaniem analizującym metody wychowawcze Kościoła w ramach działalności nauczycielskiej (przepowiadanie Słowa Bożego, katechizacja) i liturgicznej. Wszystkie wymienione formy oddziaływania zostają tu poddane szczegółowej analizie. W rozdziale piątym autor zajął się kształtowaniem kultury pedagogicznej rodziców poprzez działalność pasterską, wskazując doniosłą rolę duszpasterstwa rodzin, poradni rodzinnych, wizyt duszpasterskich, działalność prorodzinnych ugrupowań katolickich oraz mediów (Internet, prasa, książki). W konsekwencji, prezentowana rozprawa staje się – być może nawet w sposób niezamierzony – znakomitym kompendium wiedzy na temat aktualnie działających kościelnych i świeckich instytucji angażujących się w procesy wychowawcze, ruchów, wspólnot i stowarzyszeń, mediów poruszających problemy współczesnej rodziny. Sformułowane w końcowej części pracy wnioski i postulaty dotyczące perspektyw kształtowania przez Kościół kultury pedagogicznej w zakresie życia małżeńskiego i rodzinnego, a także w ramach jego działalności nauczycielskiej, liturgicznej i pasterskiej stanowią ważną podstawę do dalszych poszukiwań nowych rozwiązań w analizowanej dziedzinie.

Zaplecze materiałowe prezentowanej książki uderza obfitością zgromadzonych źródeł. Są one logicznie uporządkowane i koncentrujące się wokół problematyki rodziny i wychowania – począwszy od *Pisma Świętego* poprzez dokumenty Soboru Watykańskiego II, nauczanie papieskie (od Leona XIII do Benedykta XVI), inne dokumenty Stolicy Apostolskiej, dokumenty Konferencji Episkopatu Polski czy wypowiedzi hierarchów Kościoła. W wykazie literatury uzupełniającej znaleźć można liczne prace z zakresu teologii, pedagogiki, psychologii, kulturoznawstwa, historii, a także prawa. Osobną część bibliografii stanowi pożyteczny wykaz stron internetowych poświęconych omawianemu zagadnieniu. Jest to istotny walor erudycyjny prezentowanej książki. W konsekwencji, rozprawa ks. Adama Skreczko znajdzie swych czytelników nie tylko w reprezentantach duchowieństwa, ale także w osobach odpowiedzialnych za procesy wychowania (rodzicach, nauczycielach) i wszystkich, którym bliskie są problemy kształtowania postaw – zwłaszcza w duchu katolickim – we współczesnej rodzinie.

Bernadetta Puchalska-Dąbrowska

Uniwersytet w Białymstoku